

KIILI VALLA EELARVESTRATEEGIA 2026-2029

1. SISSEJUHATUS

Eelarvestrateegia on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast tulenev finantsplaan nelja eelseisva eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegia koostamise kohustus tuleneb kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest (KOFs).

Valla eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada lähi- ja keskpikas perspektiivis eelarvepoliitika jätkusuutlikkus, näha ette vahendid valla arengu eesmärkide elluviimiseks ning seeläbi muuta valla tegevus oma funktsioonide täitmisel tulemuslikumaks.

Valla eelarvestrateegia koostamise aluseks on majandusprognoosid ja valla arengukava. Eelarvestrateegia koostamisel lähtutakse järgmistest põhietappidest:

- põhitegevuse tulude prognoosimine;
- põhitegevuse kulude planeerimine;
- investeringute planeerimine;
- finantseerimistehingute planeerimine.

Käesoleva eelarvestrateegia järgmistes osades antakse ülevaade majanduskeskkonnast, riigi eelarvepoliitikast, Kiili valla finantsolukorrast, põhitegevuse tulude ja kulude prognoosist, investeerimis- ja finantseerimistevõime ja likviidsuse varade muutustest, samuti valla arvestusüksusest ja konsolideeritud näitajatest ning finantsdistipliini tagamise meetmetest.

1.1. Ülevaade majanduskeskkonnast

Eesti majandus langes 2024.aastal -0,3%. Eesti majanduses on olnud eelmise aasta teisest poolest elavne-mise märke. Rahandusministeeriumi kevadprognoosi kohaselt 2025. aastal majanduse taastumine jätkub, kuid ebakindlas väliskeskkonnas ning kõrgele kerkinud hinnataseme tingimustes toimub see aegamisi. 2025.aastaks prognoositakse 1,7 protsendilist SKP kasvu, mis kiireneb 2026.aastal 2,5%-ni. Aastateks 2027-2029 prognoositakse 2,2% SKP kasvu aastas.

Tarbijahinnaindeks kasvas 2024 aastal 3,5% ja 2025.aastal prognoositakse tarbijahinnaindeksi kasvu 5,2%. Inflatsiooni kasvu mõjutavad 2025.aastal toidu kallinemine, käibemaksumäära tõus, mootorsõiduki registreerimistasu, majanduskonjunkturi tugevnemine. Inflatsiooni aeglustumist võib oodata 2026.aastal (3,3%ni), kui maksumeetmete mõju väheneb ning toiduhindade tõus stabiliseerub.

Töötajate arvu kasvu on oodata 2025. aasta lõpus. Tööpuudus jätkab langust. Ettevõtete ootused nii kasvuväljavaatele kui ka uute töötajate palkamisele on tasapisi paranenud, kuid erinevate tegurite tõttu on oodata töötajate arvu kasvule pöördumist alles käesoleva aasta lõpus. Tööturu seisu on suhteliselt soodsana hoidnud ettevõtete poolne töötajate arvu hoidmine, et olla valmis uueks kasvutsük-lik. Seetõttu suurendatakse majanduskasvu taastudes alguses töökoormust ning alles siis asutakse uusi inimesi palkama. (*Rahandusministeerium*)

Palgakasv aeglustub, palgatulu ostujõu taastumine võtab aega. Käesolevaks aastaks oodatakse palga-kasvu aeglustumist 5% lähedale, sh peaks erasektori töötajate palgatõusu väljavaade olema parem kui riigitöötajate oma. Netopalga ostujõud taastub kehtivate maksuseaduste kohaselt tasemele, mis see oli enne Venemaa täiemahulist sõda Ukrainas, 2026. aasta lõpuks. (*Rahandusministeerium*)

Eratarbimine oli 2024. aastal kerges languses vaatamata sissetulekute ostujõu paranemisele. Sissetulekute ostujõu vähenemine ja madal tarbijakindlus tingivad eratarbimise languse 2025. aastal. 2026. aastal peaks taastuma eratarbimise selge kasv (1,5%), kuna tulumaksureformi tõttu kasvavad maksujärgsed sissetulekud kiiremini kui brutopalk ning inflatsioon aeglustub oluliselt. (*Rahandusministeerium*)

Allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet

1.2. Ülevaade Kiili valla finantsolukorrast

Kiili valla finantsolukord on hea vaatamata üldisele majandusolukorrale. Maksulaekumine oli 2024 aastal võrreldes aasta varasema kasvanud 18,6% ning ka käesoleval aastal on oodata maksulaekumise kasvu ca 8% võrreldes 2024 aastaga. Maksumaksjate arv kasvas 2024 aastal kasvas üle 250 maksumaksja. Lähiaastatel on oodata maksumaksjate arvu kasvu stabiliseerumist aastas 100-150 maksumaksja vahel.

Kiili elanike keskmine töötasu on Eesti keskmisest oluliselt kõrgem (2024 keskmine töötasu Kiili maksumaksjal oli 2531 eurot, Eesti keskmine 1981 eurot).

EV Valitsus muutis 2024 aastal KOV-de rahastamismudelit, mille eesmärk on ühtlustada nii palkadelt kui pensionidelt KOV-dele makstavat tulumaksumäära 2027 aastaks. Selle negatiivne mõju praeguste prognooside kohaselt on 1,24 milj.eurot Kiili vallale kokku aastatel 2025-2028.

Kiili valla netovõlakkoormus kasvas 2024 aastal ning aasta lõpuks oli see 35,7% .

2. KIILI VALLAVALITSUSE KONSOLIDEERIMATA FINANTSNÄITAJAD

2.1. Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias vastavalt KOFS-ile järgmisi tulusid:

- maksutulud;
- tulud kaupade ja teenuste müügist;
- saadavad toetused;
- muud tegevustulud.

Põhitegevuse tulude suurus oleneb peamiselt maksutuludest. Valla elanikkonna vanuseline struktuur on hetkel väga hea, tööaliste elanike osatähtsus on suur ning maksumaksjate arv kasvab pidevalt, samuti on elanike sissetulekud oluliselt suuremad Eesti keskmisest.

2024 aastal oli tulumaksu laekumise kasv oli 18,8%. 2025.aasta nelja kuuga on tulumaksu laekumine võrreldes varasema aastaga olnud 8% suurem. 2026 -2029 tulumaksu laekumise prognoosi kasv jääb 4,2-5,3% vahele. Tulumaksu laekumise kasvu mõjutab kõrgem tulumaksu laekumise baasnumber ja KOV-de rahastamismudeli muudatus. Positiivselt mõjutab elanikkonna stabiilne kasv ja eeldatav stabiilne palgakasv.

Maamaksu prognoositav tõus on alates 2026 aastat ca 10 % aastas.

Toetusfondist saadavate summade suurus sõltub riigieelarvest, täpsemad summad selguvad valla eelarve koostamise käigus. 2026 aastal on prognoositud toetusfondi kasvu seoses õpetajate eeldatava palga kasvuga.

Kaupade ja teenuste tulu tuleb põhiliselt lasteaia kohatasudest ning vähemal määral Kiili Kunstidekooli kohatasudest. Lasteaia kohatasu on seotud Eesti Vabariigi palga alammääraga. Kaupade ja teenuste müük stabiliseerub alates 2026 aastast.

Tabel 1. Põhitegevuse tulud

Kiili Vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	18 031 911	19 411 237	20 483 000	21 345 000	22 121 000	22 851 000
Maksutulud	13 560 844	14 750 000	15 497 000	16 314 000	17 030 000	17 750 000
sh tulumaks	13 303 639	14 365 000	15 100 000	15 900 000	16 600 000	17 300 000
sh maamaks	238 504	370 000	379 000	395 000	410 000	430 000
sh muud maksutulud	18 701	15 000	18 000	19 000	20 000	20 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	921 090	958 500	960 000	980 000	1 000 000	1 010 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 512 442	3 672 737	3 986 000	4 006 000	4 046 000	4 046 000
sh tasandufond	20 927	186 021	186 000	186 000	186 000	186 000
sh toetusfond	3 225 341	3 306 177	3 600 000	3 610 000	3 650 000	3 650 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	266 174	180 539	200 000	210 000	210 000	210 000
Muud tegevustulud	37 535	30 000	40 000	45 000	45 000	45 000

2.2. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias vastavalt KOFS-ile järgmisi kulusid:

- antavad toetused;
- muud tegevuskulud.

Põhitegevuse kulud kasvavad prognoosi 2025 aastal 8,24% ja 2026 aastal 5,58%.

2026.a aastal prognoositakse personalikulude kasvuks 6,38% ja majandamiskulude kasvuks 4,81%. Personalikulude kasvu prognoos põhineb eeldusel, et õpetajate alampalk 2026. aastal kasvab.

Tabel 2. Põhitegevuse kulud

Kiili Vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	16 578 083	17 943 373	18 945 000	19 535 000	20 035 000	20 535 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 873 549	1 443 866	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Muud tegevuskulud	14 704 534	16 499 507	17 445 000	18 035 000	18 535 000	19 035 000
sh personalikulud	9 119 290	10 152 610	10 800 000	11 200 000	11 500 000	11 800 000
sh majandamiskulud	5 577 393	6 211 497	6 510 000	6 700 000	6 900 000	7 100 000
sh muud kulud	7 851	135 400	135 000	135 000	135 000	135 000

2.3. Põhitegevuse tulem

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Tulenevalt KOFS-ist peab põhitegevuse tulem olema aruandeaasta lõpu seisuga null või positiivne. Põhitegevuse tulemiga saab katta finantskulusid ja teha investeeringuid.

Tabel 3. Põhitegevuse tulem

Kiili Vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	18 031 911	19 411 237	20 483 000	21 345 000	22 121 000	22 851 000
Põhitegevuse kulud kokku	16 578 083	17 943 373	18 945 000	19 535 000	20 035 000	20 535 000
Põhitegevuse tulem	1 453 328	1 467 864	1 538 000	1 810 000	2 086 000	2 316 000

2.4. Investeermistegevus

Investeermistegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias KOFS-i regulatsioonist tulenevalt järgmisi elemente:

- põhivara soetus;
- põhivara müük;
- põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine;
- põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine;
- osaluse soetus;
- osaluse müük;
- muude aktsiate ja osakute soetus;
- muude aktsiate ja osakute müük;
- antavad laenud;
- tagasilaekuvad laenud;
- finantstulud ja finantskulud.

Strateegiaperioodil on jätkuvalt kavandatud investeeringuid valla infrastruktuuri – teed, tänavavalgustus, jäätmeplatside kaasajastamine, sademeveesüsteemide rekonstrueerimine, Kiili lasteaiamajade ja mänguväljakute parendamine, Kangru välikossuplatsi renoveerimine, elektriautode laadimispunktide ehitus ja palju teisi tegevusi.. Suurematest investeeringutest on plaanis 2026-2027 Nabala tee 2, Kiili haridusmaja ehitus ja koolimaja fassaadi renoveerime ja akende vahetus, Luna AÜ tänavavalgustuse ehitus.

Tabel 4. Investeeringustegevus

Kiili Vallavalitsus	2024 tegelik	2025 eeldatav	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-4 852 047	- 2 299 700	-2 719 000	-1 369 000	-1 079 000	-999 000
Põhivara müük (+)						
Põhivara soetus (-)	-505 554	- 422 000	-355 000	- 355 000	- 465 000	-515 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)						
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-4 108 287	- 1 536 700	- 1 865 000	-525 000	-135 000	-15 000
Finantstulud (+)	40 714	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Finantskulud (-)	-286 659	- 342 000	-500 000	-490 000	-480 000	-470 000

2.5. Finantseeringustegevus

Finantseeringustehingud on eelarve tulude ja kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmised jms.). Finantseeringustegevuse rahavoogudes käsitletakse vastavalt KOFS-ile järgmisi elemente:

- laenude võtmine, võlakirjade emiteerimine, kapitalirendi- ja faktooringkohustuste võtmine;
- võetud laenude tagasimaksmine, kapitalirendi- ja faktooringkohustuste täitmine ja emiteeritud võlakirjade lunastamine.

Kooli juurdeehituse tarbeks võeti 2020. aastal laenu summas 3,5 miljonit eurot. Lasteaia ehitamiseks sõlmiti 2023 aastal laenuleping 5,5 milj. eurole 10 aastaks. Aastatel 2025-2026 on plaanis võtta laenu investeeringuteks 2,7 milj. eurot. Laenu eesmärk on finantseerida eelkõige Nabala tee 2, Kiili haridusmaja ehitust ja Luna AÜ territooriumi tänavavalgustuse

Tabel 5. Finantseeringustegevus

Kiili Vallavalitsus	2024 tegelik	2025 eeldatav	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Finantseeringustegevus	4 132 748	354 000	950 000	441 000	-820 000	-850 000
Kohustiste võtmine (+)	4 700 000	1 000 000	1 700 000	0	0	0
Kohustiste tasumine (-)	-567 252	-646 000	-750 000	-800 000	-820 000	-850 000

2.6. Nõuete ja kohustiste saldo muutus

Nõuete ja kohustiste saldo muutusena kajastub eelarvestrateegias aastatel 2026-2029 Kiili Vallavalitsuse poolt Kiili Varahalduse SA-le laenude tasumiseks suunatav summa. Vallavalitsuse bilansis kajastuvad need summad muude kohustiste real. Kiili Varahalduse poolt lasteaia ehitamiseks võetud SEB-st võetud laenu tähtaeg on 2026, kuid laenujäägi tasumist on plaanis pikendada kahe aasta võrra.

Tabel 6. Nõuete ja kohustiste saldo muutus

Kiili Vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Nõuete ja kohustiste saldode muutus (+suurenemine / - vähenemine)	-796 818	- 189 890	-138 402	-138 401	-138 402	

2.7. Likviidsed varad

Likviidsete varade muutuse eelarveosas käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente:

- raha ja pangakontode saldo muutus;
- rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus;
- soetatud võlakirjade saldo muutus.

Tabel 7. Likviidsete varade muutus

Kiili Vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Likviidsete varade muutus (+suurenemine, - vähenemine)	-62 289	-667 726	-369 402	-497 401	48 598	467 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 560 060	892 334	522 932	25 531	74 129	541 129

2.8. Netovõlakoormus

Netovõlakoormus on võlakohustiste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustistena arvesse bilansis kajastatud kohustised.

Netovõlakoormuse arvestuses peab võlakohustistena kajastama järgmisi kohustisi:

- võetud laenud;
- kapitalirendi- ja faktooringukohustised;
- emiteeritud võlakirjad;
- tasumise tähtajaks täitmata jäänud kohustised;
- tagastamisele kuuluvad sihtfinantseerimisena ja kaasfinantseerimisena saadud ettemaksed;
- pikaajalised võlad tarnijatele;

- muud pikaajalised kohustised.

Netovõlakoomus võib kuni 2024. lõpuni olla kas 10-kordne põhitegevuse tuleml või 80% põhitegevuse tuludest, kumb on suurem, kuid mitte rohkem kui 100%. Edaspidi hakkab vähenema 5% võrra.

Kooli juurdeehituse tarbeks võttis vald 2020. aastal laenu summas 3,5 miljonit eurot 15 aastaks. Lasteaia ehitamiseks võeti 2023-2024 laenu 5,5 milj. eurot ja muudeks investeeringuteks s.h. Nabala tee 2, Kiili ehitamine ja sisustamine ning Luna AÜ tänavavalgustuseks on plaanis juurde võtta laenu 2,7 miljonit eurot. Peale laenu võtmist jääb valla netovõlakoomus 40% juurde, mis hakkab peale seda hakkab vähenema.

Kiili Varahalduse SA poolt võetud laen lasteaia ehituseks kajastub Vallavalitsuse bilansis muude kohustistena ning on võetud konsolideerimata aruannetes netovõlakoomuse arvestusse sisse.

Tabel 8. Netovõlakoomuse muutus

Kiili Vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	8 002 273	7 909 928	8 721 526	7 783 125	6 824 723	5 974 723
sh muud kohustised (s.h. Kiili Varahalduse SA laenud)	861 550	415 205	276 803	138 402		
Likviidsete varade jääk	1 560 060	892 334	522 932	25 531	74 129	541 129
Netovõlakoomus (eurodes)	6 442 213	7 017 594	8 198 594	7 757 594	6 750 594	5 433 594
Netovõlakoomus (%)	35,7	36,2%	40%	36,3%	30,5%	23,8%
Netovõlakoomuse ülemmäär	14 538 281	14 558 428	14 338 100	13 874 250	13 272 600	13 896 000
Vaba netovõlakoomus (eurodes)	8 096 068	7 540 833	6 139 506	6 116 656	6 522 006	8 462 406

3. VALITSEVA MÕJU ALL OLEVATE ÜKSUSTE FINANTSNAITAJAD

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksustele. Kohaliku omavalitsuse arvestusüksusteks on kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuvad üksused. Sõltuvaks üksuseks loetakse sellist üksust, kes on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all ning kes saab kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest. Seega on Kiili valla sõltuvaks üksuseks Kiili Varahalduse Sihtasutus, Kiili KVH sõltuva üksusena hetkel ei klassifitseeru.

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja võlakohustise arvutamiseks tuleb samuti rakendada KOFS-i vastavat metoodikat.

3.1. Kiili Varahalduse Sihtasutus

Kiili Varahalduse Sihtasutus (KVS) sõltub otseselt Kiili valla sihtfinantseerimisest, kuigi teenib ka omatulusid. KVS-i põhitegevuse tuleml ja netovõlakoomus eelarvestrateegia perioodiks on esitatud järgmises tabelis.

Tabel 9. Kiili Varahalduse SA finantsnäitajad

Kiili Varahalduse SA	2024 tegelik	2025 eeldatav	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	3 285 838	3 200 000	3 250 000	3 300 000	3 350 000	3 400 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	3 251 226	3 000 000	3 100 000	3 150 000	3 200 000	3 250 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	3 144 448	3 100 000	3 150 000	3 200 000	3 250 000	3 300 000
Põhitegevustulem	141 390	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Investeeringustegevus kokku (-)	-2 699	-50 000	-40 000	-40 000	-40 000	- 40 000
Eelarve tulem	138 691	50 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-179 198	-189 890	-138 402	-138 401	-138 402	
Likviidsete varade muutus (+/-)	138 691	50 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Nõuete ja kohustiste saldode muutus (+/-)	179 198	189 890	138 402	138 401	138 402	
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	758 439	808 439	868 439	928 439	988 439	1 048 439
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	605 095	415 205	276 803	138 402		

4. KONSOLIDEERITUD FINANTSNAITAJAD

KOFS nõuab põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse väljatoomist ka kohaliku omavalitsuse arvestusüksuse kohta ehk konsolideeritud kujul, järgnevalt toodud tabel on koostatud konsolideeritud näitajate kohta.

Tabel 10. Konsolideeritud finantsnäitajad

Kiili Vald (arvestusüksus)	2024 tegelik	2025 eeldatav	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	16 866 523	18 466 237	19 483 000	20 295 000	21 021 000	21 701 000
Põhitegevuse kulud kokku	15 271 305	16 898 373	17 845 000	18 385 000	18 835 000	19 285 000
Põhitegevustulem	1 595 218	1 567 864	1 638 000	1 910 000	2 186 000	2 416 000
Investeeringustegevus kokku	-4 854 546	-2 349 700	-2 759 000	-1 409 000	- 1119 000	-1039 000
Eelarve tulem	-3 259 528	-781 836	-1 121 000	501 000	1 067 000	1 377 000
Finantseerimistegevus	3 953 550	164 110	811 598	-938 401	-958 402	-850 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	76 402	-617 726	-309 402	-437 401	108 598	527 000
Nõuete ja kohustiste saldode muutus (+/-)	-617 620	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 318 499	1 700 773	1 391 371	953 970	1 062 568	1 589 568
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	8 002 273	7 909 928	8 721 526	7 783 125	6 824 723	5 974 723
Netovõlakoormus (eurodes)	5 683 774	6 209 155	7 330 155	6 829 155	5 762 155	4 835 155
Netovõlakoormus (%)	33,7%	33,6%	37,6%	33,6%	27,4%	20,2%
Netovõlakoormuse ülemmäär	15 952 181	14 110 776	13 638 100	13 370 000	13 116 000	14 496 000
Vaba netovõlakoormus	10 268 407	7 901 621	6 307 945	6 540 845	7 353 845	10 110 845

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini tagamise meetmena on kinni peetud kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoormus on arvatatud tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel ja seda kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga ning kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse kohta konsolideerituna aruandeaasta lõpu seisuga.